

– введення векселя в обіг відбувалося для задоволення передусім публічного інтересу і лише похідним чином – приватного;

– воно мало примусовий характер, і в його регулюванні превалювали імперативні норми, які до того ж нерідко суперечили сутності векселя;

– вексель спочатку став використовуватися в галузі фінансово-розрахункових відносин;

– найбільш прийнятними для застосування векселя в такому спектрі стали податкові та інші адміністративні відносини.

Таке започаткування відновлення використання векселя на початку 90-х років ХХ сторіччя в сфері фінансово-розрахункових відносин наклало свій відбиток і на те, що і в подальшому домінуючою його функцією залишається платіжна.

Головними особливостями векселя, що склалися в міжнародній практиці і були прийняті на Женевській конвенції 1930 р. та виокремлюють його від інших цінних паперів, вважають:

– абсолютність зобов'язання, визначеного векселем, – текст векселя не має містити посилання на угоду, що є причиною видачі векселя;

– безумовність зобов'язань за векселем – вексель містить простий і нічим не обумовлений наказ або зобов'язання сплатити певну суму;

– без суперечливості зобов'язань за векселем, якщо він є справжнім;

– вексель – письмовий документ, що має суворо встановлені обов'язкові реквізити;

– вимагати платежу за векселем може лише той, хто володіє цим документом – тримац (власник) векселя;

– вексель має підвищену оборотність;

– при порушенні термінів сплати векселя необхідно здійснити нотаріальний протест [3].

Проблеми застосування векселя учасниками торгового обігу виникають також у зв'язку із тим, що Державна фіскальна служба схильна розглядати операції з передачі векселів як звичайну купівлю-продаж товарів. Передача векселя не може розглядатися як його купівля-продаж. У відносинах купівлі-продажу, в тому числі й цінного паперу, на продавця товару покладається лише обов'язок передати його у власність покупця та не передбачено відповідальності за зобов'язаннями особи, яка випустила цінний папір. Однак на відміну від продавця індосант відповідає за вексельний платіж, а за переказним векселем — й за акцепт. Тому операції з передачі векселя не підлягають оподаткуванню.

Зобов'язання за векселем відрізняються від інших грошових зобов'язань абстрактністю, безспірністю та безумовністю. Абстрактність означає те, що вексельне зобов'язання не залежить від обставин, що обумовили видачу векселя. Безспірність та безумовність означає, що платник за векселем не може обумовлювати платіж настанням якихось подій, вексель може бути переданий за індосаментом і забезпечений шляхом авалю [4]. Отже, відносини учасників вексельного обігу регулюються тільки приписами вексельного законодавства. Норми ЦК України можуть застосовуватись тільки у випадках, коли такі відносини не врегульовані вексельним законодавством.

Ще одним важливим юридичним аспектом видачі векселів є те, що при видачі векселя в рахунок оплати за поставлені/надані роботи/послуги/товари по відповідним договорам фактично зобов'язання припиняються. Це доволі суттєвий момент.

Також вексель використовують у відповідних розрахункових схемах для оптимізації оподаткування. Але їх використання необхідно здійснювати дуже обережно та зважено.

Література

1. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23 лютого 2006 року // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>.

2. Про випуск та обіг векселів для покриття взаємної заборгованості суб'єктів підприємницької діяльності Президент України : Указ Президента України від 14 вересня 1994 року // [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua>.

3. Сковило Н. Вексельний обіг в Україні: Проблеми становлення і розвитку / Н. Сковило // Українська наука: минуле, сучасне, майбутнє. - 2008. - № 13. - С. 113 - 117.

4. Расторгуєв О. Практичні питання документарного оформлення обігу векселів / О. Расторгуєв // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://ytkk.com.ua>.

УДК 336.24.07

ФІСКАЛЬНА ФУНКЦІЯ МИТНИХ ОРГАНІВ

Кушніренко О. – магістрант, гр. ПРЗмвн-11

Науковий керівник - к.ю.н. Тунік Ю.М.

Вінницький навчально-науковий інститут економіки THEU

До роботи митної служби з наповнення державної скарбниці, а отже, до реалізації їх фіскальної функції, сьогодні підвищена увага, оскільки наповнення бюджету – це платформа для здійснення подальших реформ. Митні органи протягом усього періоду незалежності України майже щороку наповнювали державну скарбницю на третину від усіх надходжень.

Особливої актуальності висвітлення фіскальної функції митних органів набуває в світлі ратифікації

Угоди про асоціацію з ЄС, та в контексті аналізу поточного законодавства, зокрема, Податкового кодексу України (далі – ПК України та Митного кодексу України (далі – МК України) [1; 2; 3].

Адміністрування мита і митних зборів є однією з найважливіших ознак держави та необхідною умовою її існування. Винятково за рахунок мита і митних зборів створюється більша частина грошових фондів, необхідних для функціонування держави. Тому одним із основних завдань податкової політики повинно

статі формування такої моделі правового впливу на відносини, які виникають у зв'язку із встановленням, нарахуванням і сплатою податків, яка дозволила збалансувати публічні та приватні інтереси різних учасників економічних відносин, забезпечуючи виконання органами публічної влади своїх законодавчо визначених функцій у найбільш ефективний і мінімально затратний спосіб, при мінімальних перевірках та виключенні порушень права приватної власності, що негативно впливає на розвиток економіки.

Відносини щодо встановлення, запровадження та адміністрування мита та митних зборів, а також відносини, які мають місце у процесі здійснення податкового та митного контролю, оскарження актів податкових і митних органів, дій їх посадових осіб та притягнення до відповідальності за вчинення податкових правопорушень, є складовими податкових правовідносин, які виникають на основі компетенційних норм.

Відносини, пов'язані із справлянням митних платежів, регулюються МК України, ПК України та низкою спеціальних нормативно-правових актів.

Так, фіскальній функції кореспондується завдання, що ставиться перед митними органами і визначене у п. 6 ч. 2 ст. 544 МК України, а саме – забезпечення справляння митних платежів, контроль правильності обчислення, своєчасності та повноти їх сплати, застосування заходів щодо їх примусового стягнення у межах повноважень, визначених МК України, ПК України та іншими актами законодавства України, організація застосування гарантій забезпечення сплати митних платежів, взаємодія з банківськими установами та незалежними фінансовими посередниками, що надають такі гарантії. Також завдання, яке кореспондує з фіскальною функцією митної діяльності, ставить Концепція реформування «Обличчям до людей» – здійснення контролю правильності нарахування митних платежів на товари після їх митного оформлення (здійснення постаудит-контролю) [4].

Нині митний постаудит розглядається як дійовий засіб для збільшення надходжень до державного бюджету, як один із головних напрямків розвитку митної діяльності.

Наявність фіскальної функції й відповідних завдань передбачає нормативне врегулювання визначеної сфери реалізації цієї функції, у тому числі закріплення прав і обов'язків уповноважених органів. Так, розділ IX МК України визначає порядок стягнення мита, Розділи V та VI Податкового кодексу визначають порядок справляння податку на додану вартість і акцизного податку відповідно, розділи II, III,

V МК України містять положення щодо країни походження товарів, митної вартості, митних режимів, що також стосується здійснення фіскальної функції органами доходів і зборів. Конкретизація ж прав та обов'язків органів доходів і зборів у більшості випадків здійснюється на рівні підзаконних нормативно-правових актів.

Вважаємо, що основним критерієм для виокремлення функцій митної діяльності є їх мета. В науці йдеться і про інші ознаки, що характеризують функцію, наприклад однорідність засобів, дій, за допомогою яких вона реалізується. Однак це положення не зовсім правильно.

Так, регулювання зовнішньоекономічної діяльності здійснюється у двох великих сферах: тарифного та нетарифного регулювання. Відповідно, існують дві групи відносин:

а) відносини митнотарифного, фінансово-правового характеру, пов'язані зі справлянням митних платежів;

б) відносини нетарифного, адміністративно-правового характеру, що виникають на основі державно-владних приписів і стосуються, передусім, різноманітних обмежень на ввезення й вивезення товарів, порядку здійснення митних операцій і справляння митних формальностей. На перший погляд, фіскальна функція реалізується виключно у сфері тарифного регулювання.

Слід звернути увагу, що не всі платежі, які сплачуються суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності, є реалізацією фіскальної функції митної діяльності. Так, стягнення за порушення митних правил, відшкодування витрат за зберігання товарів і транспортних засобів на складах фіскальних органів, відшкодування витрат у справах про порушення митних правил, плата за виконання митних формальностей митними органами поза місцем їх розташування або поза робочим часом, установленим для них, зважаючи на те, що кошти перераховуються до державного бюджету, не є проявом фіскальної функції. Ці платежі мають іншу правову природу.

Як слушно зазначає А. Б. Лялька в своїх роботах, в Україні та практично в усьому пострадянському просторі так історично склалося, що митниця спочатку – це фіскальний орган, який заробляє гроші для державних потреб, а вже потім держава стала використовувати митницю для підтримки національних виробників і розширення контрольних функцій [5, с. 58].

На нашу думку, сьогодні має поставити питання про зміщення акцентів у державній політиці з позиції фіскальної спрямованості роботи митниці та орієнтації насамперед на наповнення держбюджету. Поряд із фіскальною функцією сьогодні має розвиватись публічна сервісна діяльність митних органів України.

Література

1. Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом і його державами-членами (ратифікована Верховною Радою України 16 вересня 2014 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://comeuroint.rada.gov.ua>
2. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 року (редакція 28.12.2014 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
3. Податковий кодекс України : Закон України від 2 грудня 2010 року (редакція від 23.04.2015 року) // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua>
4. Концепція реформування діяльності митної служби України на 2011–2015 роки «Обличчям до людей» // Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://www.customs.gov.ua>
5. Лялька А.Б. Фіскальна функція митних органів України / А. Б. Лялька // Митна справа. – 2012. – № 5 (83). – С. 56 – 60.